herpy

VARANER

Mangrove Monitor

Varanus indicus

Varanus indicus er en aktiv, dagaktiv varan på 100-120 cm fra Molukkernes kyster og mangrovesumpe. Den klatrer, graver og svømmer og kræver et hjemmebygget terrarie på flere kvadratmeter, meget varme og en kost af hele byttedyr. Arten er en oplagt, men krævende varan til den erfarne holder.

Familie: Varanidae Tidligere navn: *Tupinambis indicus; Varanus guttatus; Varanus cerambonensis* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**100-120 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende, jordboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**250 × 120 × 180 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Hotspot	**40-45 °C**
Temperatur, nat	**22-26 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vanddel** dybde 45-60 cm
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**2-12 æg**
Inkubation	**210-240 dage** ved 26,5-29,5 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr, så køb og salg kræver dokumentation for lovlig oprindelse (CITES-papirer eller EU-dokumenter). Den er ikke blandt de fem varaner, som private ikke må holde i Danmark ifølge bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015, og de almindelige regler for dyrehold gælder derfor.

Om arten

Varanus indicus er en slank, langhalet varan, hvor halen udgør omkring 60-65 % af den samlede længde. Voksne dyr bliver typisk 100-120 cm inklusive hale, og kun enkelte nærmer sig 130 cm. Snude-kloak-længden er ikke dokumenteret. Kroppen er mørkegrøn til sort med små guldgule pletter, bugen er lys og uden tegninger, tungen er mørkviolet, og snuden er spids. Arten hører til underslægten *Euprepiosaurus* sammen med blandt andre *V. jobiensis*, *V. doreanus* og *V. spinulosus*.

Taksonomien har været i bevægelse. Arten blev beskrevet i 1802 som *Tupinambis indicus* og har haft mere end 25 navne. I mange år dækkede navnet en meget stor bestand fra Molukkerne over New Guinea til Salomonøerne og det nordlige Australien, men i dag regnes kun bestanden på Ambon, Seram og naboøerne som den egentlige *V. indicus*, mens bl.a. *V. chlorostigma* er genoplivet som egen art i 2023. Det betyder, at dyr, der sælges som *V. indicus*, kan høre til nært beslægtede arter, og at ældre beretninger om hold og avl ikke altid handler om samme art. Navnet *V. cerambonensis* er i dag synonym.

Arten er vagtsom og intelligent og bruger tungen til at opsnuse bytte. Den er en af kun to varaner med saltudskillende næsekirtler, som gør det muligt at leve i brakvand og æde byttedyr fra havet, og den kan fange fisk på dybt vand.

Det er en livslang forpligtelse. Et voksent dyr kræver et terrarie, der svarer til et lille rum, mange timers rengøring og pasning hver uge og en foderudgift til hele byttedyr, som løber op over årene. Dyr, der er vokset fra et lille terrarie, er stressede og kan blive svære at håndtere. Arten bør derfor kun anskaffes, hvis der er plads og tid til et voksent dyr på 15-20 år.

Udbredelse og levested

Varanus indicus lever i Molukkerne i Indonesien: på Ambon, Seram, Buru, Saparua, Haruku og Banda-øerne. Det er den snævre afgrænsning efter den nyeste taksonomi. Ældre angivelser lader arten leve langt videre, fra New Guinea og Salomonøerne til det nordlige Australien, men de dyr hører formentlig til andre arter i samme gruppe.

Dyr fra artsgruppen er desuden indført til flere øer i Stillehavet, bl.a. Marshalløerne. Indførte bestande er ikke vist på kortet. Forekomst på Sulawesi er ikke bekræftet.

> **Oprindelig udbredelse:** Indonesien.

LEVESTED

Arten lever i fugtig lavlandsskov nær kysten, i mangrover og langs floder og søer. Den er først og fremmest landlevende, men går gerne ud i brakvand og er en dygtig svømmer. Den er dagaktiv og tilbringer meget af tiden på jorden, hvor den jager, men klatrer også i træer, både for at sove og for at jage.

Klimaet er varmt og fugtigt hele året. I naturen æder arten næsten alt, hvad den kan overmande: æg fra krybdyr og fugle, krabber, bløddyr, insekter, småpattedyr, mindre firben, fisk og ådsler. I nogle områder tager den også unger af krokodiller.

Pasning

TERRARIET

Varanus indicus kræver som voksen et stort, hjemmebygget terrarie eller et helt rum. Et minimum for ét dyr er 250 × 120 × 180 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Færdige terrarier i handlen er for små. Ungerne kan starte i et mindre terrarie, men de vokser hurtigt, og det er klogest at planlægge det store terrarie fra starten, så dyret ikke skal flyttes flere gange.

Bunden skal være dyb: 15-30 cm blanding af jord, sand og kokosmuld eller cypresflis, som kan holdes fugtig, så dyret kan grave. Sæt stabile klatregrene og hylder i flere højder, og lav mange skjul på gulvet og oppe i terrariet. Mindst en tredjedel af gulvarealet bør være en vanddel, der er mindst 45-60 cm dyb, så dyret kan svømme. Vandet skal skiftes hyppigt, fordi dyret ofte tømmer tarmen i det.

Låger og lamper skal være sikre. Varmekilder skal afskærmes, så dyret ikke kan brænde sig på dem. Ventilationen skal være god, selv om luftfugtigheden er høj.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

TEMPERATUR

Arten har brug for en stor temperaturgradient. Baggrundstemperaturen om dagen skal være 28-32 °C, og solpladsen skal være markant varmere. Angivelserne for solpladsen svinger fra omkring 35 til 49 °C, målt som overfladetemperatur med et IR-termometer, og omkring 40-45 °C er et fornuftigt mål. Der skal også være en kølig zone, så dyret kan vælge selv. Om natten må temperaturen falde til 22-26 °C.

Brug flere kraftige varmelamper eller en kombinationslampe, og placér solpladsen så højt oppe, at dyret kan sole sig i fuld længde. Hold øje med dyrets adfærd. Et dyr, der ligger på solpladsen hele dagen, er for koldt, og et dyr, der gaber og undgår varmen, er for varmt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 60-80 %, hvilket er let at opnå med en stor vanddel, fugtig bund og daglig sprøjtning. Lad overfladen af bunden tørre lidt op mellem sprøjtningerne, så den ikke bliver sur. Vådt og stillestående miljø giver hud- og luftvejsproblemer, så ventilationen må ikke glemmes.

Dyret skal altid have adgang til frisk drikkevand, og vandet skal skiftes hyppigt.

VAND OG VANDKVALITET

Arten svømmer meget og tømmer ofte tarmen i vandet. En vanddel på mindst en tredjedel af gulvet og 45-60 cm dyb er et rimeligt minimum. Skift 25-50 % af vandet ugentligt eller oftere, og rens vandet helt, hvis det bliver beskidt.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for UVB. Brug kraftige T5-rør i Ferguson-zone 3, eventuelt kombineret med en kviksølvlampe, der giver både varme og UV. Skift rørene hver 6.-12. måned, selv om de stadig lyser. UVB-kilden skal sidde over solpladsen og ikke bag glas eller plast. Direkte sollys er en fordel, når vejret tillader det, og terrariet er sikret mod flugt og rovdyr.

Styr lyset med et tænd-sluk-ur, så dagen svarer til tropernes, omkring 12 timer. Natten skal være mørk.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Varanus indicus er kødæder og skal have hele byttedyr. Gode fodertyper er hele fisk, rejer eller krebs, mus og små rotter, hele kyllinger eller vagtler og større insekter som græshopper og kakerlakker. Hårdkogte æg kan gives en gang imellem. Hovedføde af gnavere giver let overvægt og fedtlever, så giv gnavere som én del af kosten, ikke som hele kosten. Færdigfoder på dåse kan bruges som supplement, men dåsemad til hunde og katte indeholder for meget protein og for lidt mineraler.

Unge og halvvoksne dyr under 18 måneder fodres hver eller hver anden dag, voksne hver 2.-4. dag efter dyrets kropsform. Byttet skal ikke være bredere end dyrets hoved. Drys insekter og fisk med kalk, og giv et multivitaminpræparat en gang om ugen. Brug en tang ved fodring for at undgå bid, og giv ikke mere, end dyret kan spise på en gang.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er vagtsom og kan blive tam, hvis den håndteres roligt og regelmæssigt som ung. Opdrættede dyr bliver oftest rolige, mens vildfangne dyr ofte forbliver forsvarsberedte. Den viser først flugt, så oppustning af krop og strube, gabende mund og hvæsen og til sidst halesmæld, bid og kløer. Kløerne er skarpe, og halen kan smælde hårdt. Et bid fra et voksent dyr kan give dybe sår, så brug handsker og et roligt tempo.

Støt hele kroppen, når du løfter, og tag aldrig fat i halen alene. Arten kan være uforudsigelig under fodring, skift og sygdom. Hold sessionerne korte, og undgå at håndtere dyret lige efter fodring. Bange dyr tømmer ofte tarmen på den, der holder dem.

Alle varaner kan bære salmonella, så vask hænder grundigt efter enhver kontakt med dyret, terrariet og vandet, og lad ikke dyret gå frit på køkkenborde. Arten holdes enkeltvis eller parvis. Hannerne slås, og to hanner kan ikke holdes sammen.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønsforskelle er ikke tydelige hos unge dyr. Hannerne bliver større end hunnerne. Sikker kønsbestemmelse af unge dyr kræver erfaring eller en dyrlæge med krybdyrerfaring. Tidspunktet for kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Dyret bør være udvokset og i god foderstand, før man forsøger at avle på det.

PARRING

Varaner lever solitært og bør kun sættes sammen til parring. Hannerne kæmper om hunnerne. Ved parringen gnider hannen hagen mod hunnens hoved, og parret roterer langsomt. Pauser, hvor dyrene holdes adskilt i fire uger til tre måneder, kan hjælpe med at synkronisere dem. Det er anbefalinger for varaner generelt, og der er ikke dokumenteret en avlsprotokol for arten. Hunnen kan blive stresset og skadet, så hold øje med dyrene og skil dem ad, hvis der er alvorlig uro. Hannen bør tages ud efter parringen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 2-12 aflange, hvide æg på 4-5 cm. Antal kuld pr. år er ikke dokumenteret. For de fleste varaner går der fire til otte uger fra parring til æglægning. Hunnen afprøver ofte flere steder, før hun lægger, og mange varaner holder op med at æde i dagene før.

Giv hunnen en æglæggekasse med fugtigt, løst substrat, som hun kan komme ned i oppefra, og som er mørk. Kassen skal være stor nok til, at hun kan vende sig. Efter æglægningen er hunnen udmattet og skal have rigeligt med føde. Søg dyrlæge, hvis hun graver længe og så stopper helt uden at lægge.

INKUBATION

Æggene skal tages ud af terrariet med det samme, fordi voksne varaner æder æg. De må ikke vendes: marker oversiden med en blyant og læg dem i en boks med vermiculite eller perlite blandet med lige så meget vand målt i vægt. Inkubationstemperaturen er 26,5-29,5 °C og luftfugtigheden 80-90 %. Tallene er lånt fra generelle anvisninger for varaner og ikke målt specifikt for arten.

Klækningen sker efter omkring syv til otte måneder. Åbn ikke æg, der er forsinkede, hvis de stadig ser sunde ud. Hvis et æg sveder, kan man forsigtigt lave et lille snit i toppen.

OPDRÆT AF UNGER

Den første kendte avl i fangenskab lykkedes i 1993, dengang under den brede artsafgrænsning. Ungerne lever af blommen i de første dage og skal derefter tilbydes små insekter som kakerlakker og fårekyllinger, drysset med kalk og vitaminer. Hold dem i et lille, overskueligt terrarie med skjul, hvor foderinsekterne ikke kan gemme sig, og med en lav vandskål. Hold øje med, at alle spiser, og fjern dominerende dyr, hvis de holder de andre væk fra maden. Når de vokser, skal de flyttes til større og større terrarier.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Sundhed og typiske fejl

Varanus indicus er robust, når temperatur, lys og kost er i orden. Typiske problemer er:

- Fedme og fedtlever af for meget gnaverfoder og for lidt bevægelse.
- Knogleskørhed og vækstfejl af for lidt kalk, D3-vitamin og UVB.
- Parasitter hos vildfangne dyr. Tag en afføringsprøve og få dyret ormekurbehandlet af en dyrlæge, før det slippes ind i et terrarie med andre dyr.
- Stress og skader af for små terrarier og dårlig håndtering. Dyr, der gentagne gange løber ind i glasset, kan få snudeskader.
- Dårlig hudskift, hvis luftfugtigheden er for lav. Et lunkent bad på 15-30 minutter løsner rester. Unge dyr skifter hud med få ugers mellemrum, voksne hver fjerde til ottende uge.
- Luftvejs- og hudinfektioner i vådt og stillestående miljø.

I handlen har arten længe været vildfangen, men opdræt er blevet mere almindeligt. Opdrættede dyr er roligere og sundere end vildfangne. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, mister appetitten eller virker slap.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.